

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นับเป็นกฎหมายแม่บท ในการจัดการศึกษาของประเทศ ที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในการดำเนินการตามแนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยองค์การปฏิบัติ ซึ่งสถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุน การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถ ดำเนินการตามแนวทางการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาตนเองของครู เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานสอน จากระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวดที่ 7 ว่าด้วยเรื่องของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ ศึกษา กำหนดให้มีการพัฒนากระบวนการผลิต มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มี คุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ระบุให้องค์กรวิชาชีพ ทำหน้าที่กำหนด มาตรฐานวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งให้มีการ พัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา (ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์ 2550: 3) เพื่อกำหนดเกี่ยวกับ คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการประกอบวิชาชีพครู ซึ่งคุรุสภา ใน ฐานะองค์กรวิชาชีพ ได้เสนอเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ต่อคณะกรรมการ ครู เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินและพัฒนาครู โดยกำหนดเกณฑ์ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ออกเป็น 12 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทาง วิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และ การประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน

การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนหมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาด ด้วยความรัก และหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่นๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะใช้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์ คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครุณาเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

(1) ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน

(2) เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้น

(3) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียน

(4) ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ขอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์

การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญรับฟังความคิดเห็น ขอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและให้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

การแสวงหาและให้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนและการจัดกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวร เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่งที่จะนำเอาวิกฤติต่างๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูจำเป็นต้องมองมุมต่างๆ ของปัญหาและค้นมุมบวกในสถานการณ์ต่างๆ ได้ กล้าที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ มีสติในการแก้ปัญหา มิได้ตอบสนองปัญหาต่างๆ ด้วยอารมณ์หรือแง่มุมแบบตรงตัว ครูสามารถมองหามุมในทุกๆ โอกาส มองเห็นแนวทางที่นำสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียน

ครูมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการพัฒนาตนเองอย่าสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทักษะ และนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับความต้องการพัฒนาตนเองด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพครูของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการพัฒนาตนเองด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของครู โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ตามภูมิหลัง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ วิทยฐานะ

1.3 ขอบเขตในการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของครู โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี

1.3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี จำนวน 90 คน

1.3.3 ตัวแปรที่ศึกษา คือ

1.3.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ภูมิหลังของครู จำแนกเป็น

- 1) เพศ
  - ชาย
  - หญิง
- 2) อายุ
  - ต่ำกว่า 30 ปี
  - 31 - 35 ปี
  - 36 - 40 ปี
  - 41 ปี ขึ้นไป
- 3) ระดับการศึกษา
  - ต่ำกว่าปริญญาตรี

- ปริญญาตรี
  - ปริญญาโท
  - สูงปริญญาโท
- 4) อายุราชการ
- 0 - 5 ปี
  - 6 - 10 ปี
  - 11 - 15 ปี
  - 16 - 20 ปี
  - 21 ปีขึ้นไป
- 5) ระดับวิทยฐานะ
- ครูปฏิบัติการ
  - ครูชำนาญการ
  - ครูชำนาญการพิเศษ
  - ครูเชี่ยวชาญ
  - ครูเชี่ยวชาญพิเศษ

1.3.3.2 ตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติงานด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ประกอบด้วย 12 เกณฑ์ มาตรฐาน คือ

1. มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู อยู่เสมอ
2. มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติการกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิด
3. มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
4. มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติให้เกิดผลจริง
5. มาตรฐานที่ 5 พัฒนาคือการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
6. มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่
7. มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ได้อย่างมีระบบ
8. มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
9. มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

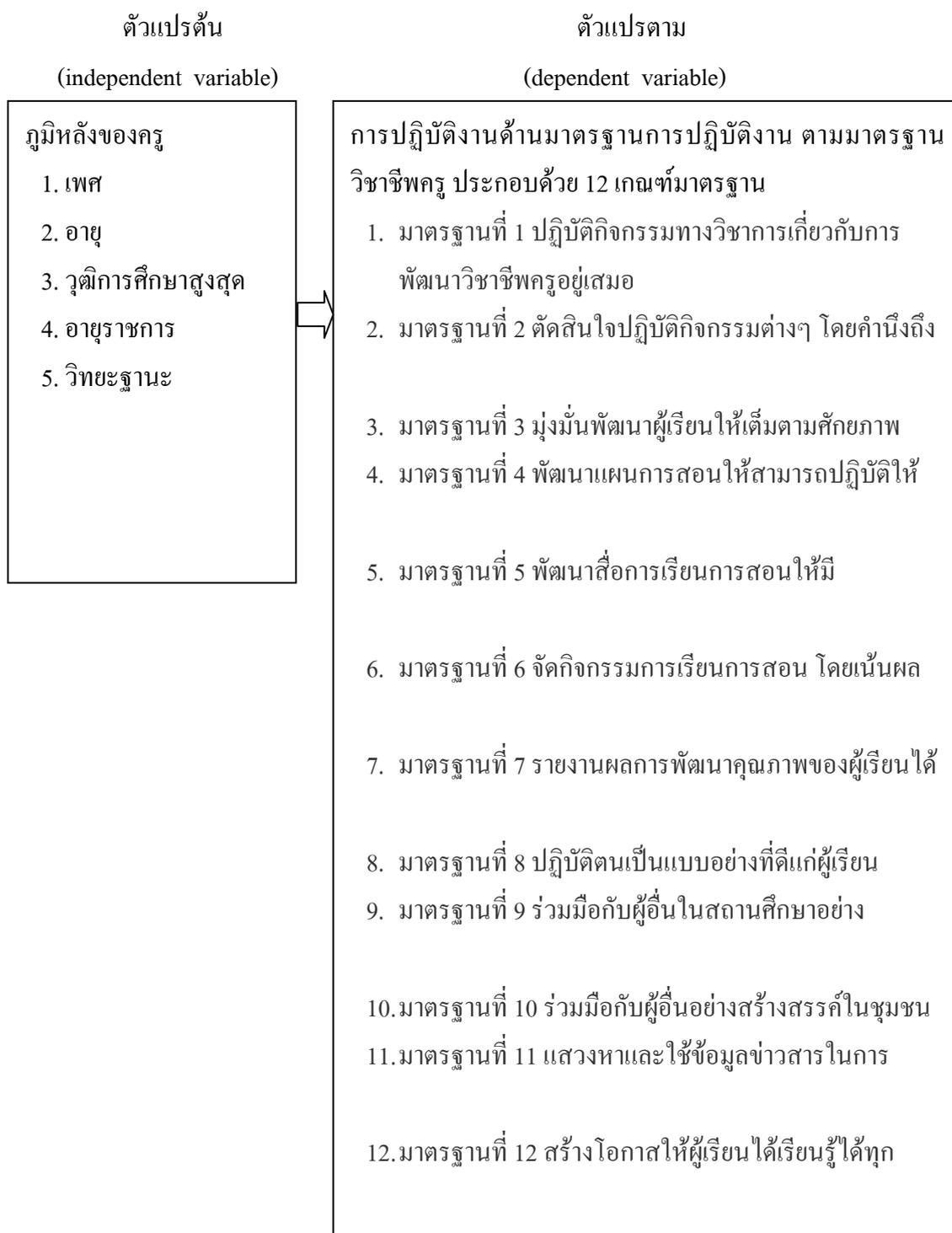
10. มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
11. มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
12. มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์

1.4 สมมุติฐานของการวิจัย

ครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ที่มีภูมิหลังต่างกัน โดยแยกเป็นเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน ที่ต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองตามการปฏิบัติงานด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ที่ต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ผู้วิจัยได้พิจารณาในส่วนของมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย 12 เกณฑ์มาตรฐาน และการปฏิบัติงานของครูจากภูมิหลังของครู ซึ่งมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กัน จึงได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ภูมิหลังของครู หมายถึง ลักษณะทั่วไปของครูที่ต้องการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

เพศ หมายถึง เพศของกลุ่มตัวอย่าง คือเพศชาย และเพศหญิง

อายุ หมายถึง จำนวนปีที่กลุ่มตัวอย่างถือกำเนิดจนถึงปีปัจจุบัน โดยนับอายุเต็มปีบริบูรณ์ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ ช่วงอายุ ต่ำกว่า 30 ปี ช่วงอายุ 31 - 35 ปี ช่วงอายุ 36 - 40 ปี และช่วงอายุ 41 ปี ขึ้นไป

วุฒิการศึกษาสูงสุด หมายถึง วุฒิต่างการศึกษาขั้นสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างได้รับ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ น้อยกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท และสูงกว่าปริญญาโท

อายุราชการ หมายถึง ระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างได้รับการบรรจุแต่งตั้งเข้าปฏิบัติงานจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ช่วง คือ ช่วง 0 - 5 ปี ช่วง 6 - 10 ปี ช่วง 11 - 15 ปี ช่วง 16 - 20 ปี และช่วง 21 ปีขึ้นไป

วิทยฐานะ หมายถึง สถานะความพร้อมในการจัดการหลักสูตรฝึกอบรมเป็นผู้มีความชำนาญการในสาขาต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญ เชี่ยวชาญพิเศษ และยังไม่มียุทธฐานะ

มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้านและความชำนาญตามระดับคุณภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรืออย่างน้อยต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ความสามารถ และความชำนาญ เพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต่อไปได้หรือไม่ นั่นคือการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพต้องต่อใบอนุญาตทุกๆ 5 ปี (มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา: 5)

วิชาชีพครู หมายถึง วิชาชีพทางการศึกษา ที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวณกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ แบบสหศึกษา เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 45 หมู่ 9 ตำบลพิชอุดม อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

1.8 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.8.1 ทราบถึงระดับการปฏิบัติงานด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพครูของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี

1.8.2 ผู้บริหารโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผน เพื่อพัฒนาครูในสถานศึกษาของตน ให้สอดคล้องตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในด้านการปฏิบัติงาน

1.8.3 โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทาง หรือประยุกต์ใช้ในการวางแผน เพื่อพัฒนาครูในสถานศึกษาของตน ให้สอดคล้องตามมาตรฐาน วิชาชีพครู ในด้านการปฏิบัติงาน